
Марина ПЛИСЮК
(Полтава, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІК КОМБІНУВАННЯ ПРИРОДНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Особлива увага працівників дошкільної галузі зосереджена на розвитку дітей старшого дошкільного віку, адже малята 5–6-го року життя потребують нових методів для підготовки до школи. Вони є активними у пізнанні навколишнього світу, а це означає, що застосування природних матеріалів під час навчання є простим способом, що невимушено веде до розвитку.

У Базовому компоненті дошкільної освіти в напрямі «Мовлення дитини. Основи грамоти» вказано, що дитина, яка вступає до школи, повинна показати готовність до письма – рухатися по площині згідно із вказівками, координувати рухи очей та кисті руки, а також впевнено тримати олівець або ручку [1, с.27].

Педагоги та батьки повинні створити такі умови, які будуть ефективні під час підготовки дітей до школи та сприяти тому, щоб цей етап викликав тільки позитивні емоції. Очевидно, дорослі повинні шукати нові шляхи для розв'язання окресленої проблеми.

Проблему розвитку великої та дрібної моторики як складової розвитку дітей дошкільного віку досліджували такі вчені минулого як: Я. А. Коменський, Ф. Фребель, М. Монтессорі та ін. М. Монтессорі створила особливий дидактичний матеріал, який забезпечує необхідну моторну готовність до майбутнього пись-

ма. Це і «Блоки циліндрів», «Вкладки», «Піщаний папір» тощо [4, с. 101].

Питання розвитку графомоторних навичок у контексті підготовки дітей старшого дошкільного віку досліджували такі вчені сучасності, як А. Богуш, І. Корякіна, В. Левицький, Н. Малиновська, Т. Гурковська тощо. Для того, щоб у дитини сформувалась графічна навичка, у неї мають утворитися потрібні умовні рефлекси, асоціації між тим, що вона чує, говорить, і тим, що відтворює [2, с. 277].

Дослідник у галузі логопедії В. Левицький зазначає, що важливою умовою повноцінного оволодіння навичкою письма для учня початкової школи є достатній розвиток моторного компонента рухового аналізатора і готовності руки як інструмента графічної діяльності. Зі свого боку, формування графомоторних умінь необхідно починати до вступу дитини до школи [5, с. 124].

Важливість формування графічних навичок техніки письма розкриває дослідник-практик М. Вашуленко. Формування графічних навичок техніки письма є важливою складовою навчання [3, с. 32]. Також протягом підготовчого періоду учні повинні вправлятися у малюванні різноманітних орнаментів, предметів овальної та прямокутної форми тощо [3, с. 51].

Формування графомоторних навичок є основою засвоєння письма у молодших школярів. Доцільно готувати дітей до письма вже у дошкільний період та розвивати просторову орієнтацію, зорово-моторну координацію рухів, крупну і дрібну моторику.

У роботі зі старшими дошкільниками доречно використовувати такі завдання, що актуалізують і активізують їхні пізнавальні можливості, а також підвищують інтерес до навчання.

У закладах дошкільної освіти розвиток графомоторних навичок відбувається на різних заняттях: логіко-математичного спрямування, заняттях з основ грамоти та розвитку мовлення, конструювання, ліплення, малювання тощо. Також розвиток таких навичок відбувається на спрямованих заняттях з підготовки до школи за межами дошкільного закладу та в домашніх умовах.

Одноманітне написання літер і їх елементів стомлює дітей, не викликає у них інтересу, не активізує творчі здібності, не роз-

виває мовлення. Такий підхід до оволодіння письмом не сприяє ефективному опануванню дошкільниками писемного мовлення. Тому педагоги та батьки повинні мати у своєму арсеналі різноманітні ігри та вправи для зацікавлення дітей і ефективної роботи.

На основі власного практичного досвіду у роботі з дітьми старшого дошкільного віку ми виокремили принципи роботи, що повною мірою надають можливість розвивати графомоторні навички як одну зі складових у підготовці до школи, а саме:

- ✓ Ігрова форма завдань та творчий підхід;
- ✓ Доступність;
- ✓ Використання природніх матеріалів.

У пошуках нових технік ми визначили природні матеріали як ефективний засіб для розвитку вказаних навичок. Тому виокремили такі вправи:

- Малювання на манці, рису, пшоні, дрібної сочевиці тощо;
- Викладання доріжок каштанами та жолудями, насінням різних рослин;
- Робота з ниточками та шнурками різної довжини та текстури;

Кожна з цих технік заслуговує на увагу та має у роботі свої етапи. Схарактеризуймо їх:

I етап – знайомство з матеріалом.

II етап – малювання, викладання простих ліній, таких як доріжка для зайчика, стовпчик для лелеки тощо.

III етап – малювання та викладання першої літери свого імені та числа на позначення віку.

IV етап – робота з графічними доріжками різної складності: ламана лінія, хвиля, спіраль, дуга тощо.

V етап – малювання та викладання літер та цифр.

Важливим є процес підготовки до таких занять. Кожне заняття повинно бути сплановане та мати чітку структуру: тему, мету, очікуваний результат. Завчасно продуманий план заняття допоможе виділити основні елементи, які діти повинні засвоїти під час заняття. Порівнюйте результати дитини з її попередніми, а не з результатами інших членів групи.

У кожної дитини має бути свій примірник матеріалів. Також вправи на кожному етапі повинні закінчуватися на позитиві – дайте можливість дітям пофантазувати. Саме під час цієї частини дитина матиме можливість уповні проявити себе, самостійно повторити за бажанням пройдений матеріал.

Отже, використовуючи вправи з використанням природних матеріалів під час підготовки дітей до школи, ви зможете ефективно, невимушено розвинути графомоторні навички. Така робота дає змогу поліпшити координацію, велику та дрібну моторику, увагу, мовлення, зорове сприйняття. Ми вважаємо, що доцільно впроваджувати ці вправи як одні зі складових підготовки дітей старшого дошкільного віку до шкільного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ. 2021. С. 27.
2. Богущ А.М., Малиновська Н.В. Перші кроки грамоти: передшкільний вік: Вид. 2-ге. Київ : Видавничий дім «Слово», 2016. 424 с.
3. Вашуленко М. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М.С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
4. Дичківська І.М. Педагогіка М. Монтесорі: виклики сучасності. Монографія. Рівне : Волин. береги, 2016. 384 с.
5. Левицький В. Формування графомоторних вмінь у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями розумового розвитку. *Педагогічні науки*. 2019. № 5. С. 121–130.